

الزامات اقتصادی در برابر جنگ ترکیبی

غلامعلی رموی کارشناس اقتصاد

قریب به ۳۷ سال از پایان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌گذرد؛ جنگی که ۸ سال به‌طول انجامید و با تمام هزینه‌های نظامی، انسانی و اقتصادی‌اش، بخشی از حافظه تاریخی و هویت ملی ایرانیان شد. امروز نیز با حمله تجاوز گرایانه رژیم‌صهیونیستی به خاک ایران و حمله امریکا، بار دیگر ایران در برابر جنگی قرار گرفت که اگرچه با همان شدت و تهدید پیشین همراه بود، اما ماهیت و ابزارهایی متفاوت داشت، حملات مستقیم رژیم‌صهیونیستی به خاک ایران، پرواز هواپیماها و پهپادها بر فراز آسمان کشور و بمباران آشکار مراکز هسته‌ای توسط ایالات‌متحده، دیگر هیچ تردیدی باقی نگذاشت که ایران در متن یک جنگ ترکیبی واقعی و چندلایه قرار گرفت.

این جنگ، صرفا جنگ تسلیحاتی نبود؛ ترکیبی از فشار نظامی، اقتصادی، رسانه‌ای، سایبری و روانی بود که همزمان به زیرساخت‌ها، افکار عمومی، اعتماد اجتماعی و معیشت مردم حمله می‌کرد. در چنین نبردی، صرف داشتن تجهیزات دفاعی یا پاسخ‌های موشکی کافی نیست؛ بلکه باید درک کرد که اقتصاد، دیگر در پشت‌جبهه نیست، بلکه میدان دوم این جنگ است. در این جنگ، میدان پایداری، مقاومت و حتی پیروزی، تا حد زیادی در درون شبکه اقتصادی کشور رقم خواهد خورد.

■ **اقتصاد، ستون دوم دفاع ملی**

تجربه تاریخی کشورهای درگیر جنگ –از کره شمالی گرفته تا یوگسلاوی، از ایران دهه ۶۰ تا عراق و روسیه امروز – نشان داده است که بدون اقتصاد سازمان‌یافته، هیچ جبهه‌ای دوام نمی‌آورد. اقتصاد در شرایط جنگی، صرفا یک ابزار حمایتی نیست، بلکه خود صحنه‌ای از نبرد است؛ نبرد با تورم، کمبود، اختلال زنجیره تأمین، هراس عمومی و سوء‌استفاده‌های سودجویانه.

در این شرایط کشور درگیر جنگ، بیش از هر زمان دیگری، نیازمند ورود رسمی و قاطع به مرحله «اقتصاد جنگی» است. اقتصادی که با منطق شرایط عادی اداره نمی‌شود. اقتصادی که در آن، اولویت‌ها دگرگون می‌شود، منابع با نگاه اضطراری تخصیص می‌یابد و تصمیم‌گیری‌ها باید سریع، شفاف و مقتدرانه باشند.

خط تار: تأمین نیازهای فوری و عادلانه

در چنین شرایطی، وقتی ممکن است حملات دشمن موجب اختلال در لجستیک، انرژی یا زیرساخت‌های تولیدی شود، نخستین مسئولیت دولت‌ها، تضمین تأمین و توزیع کالاهای اساسی است. غذا، دارو، سوخت، امنیت ارتباطات و خدمات شهری، باید در صدر توجه قرار گیرد. در این شرایط نظام توزیع نیازمند بازآرایی فوری است؛ از احیای توزیع هدفمند کالا تا راه‌اندازی سامانه‌های هوشمند کنترل بازار. هیچ جای تساهل در برابر احتکار، گران‌فروشی و قاچاق وجود ندارد و در صورت وقوع، تنها مصداق روشنی از خیانت به جبهه ملی هستند.

خط دوم: تقویت تاب‌آوری معیشتی

جنگ ترکیبی نه‌تنها زیرساخت‌ها، بلکه روان و احساس امنیت مردم را نیز هدف قرار می‌دهد. در این میان، معیشت عمومی در خط مقدم قرار می‌گیرد. اگر اقتصاد دچار بی‌ثباتی شود، جامعه با موج‌های اعتراضی، مهاجرت، ناامیدی یا بی‌اعتمادی مواجه خواهد شد. در این شرایط برای جلوگیری از مشکلات یادشده، دولت‌ها در نخستین گام، باید اقداماتی مانند حمایت از دهک‌های پایین، کنترل اجاره بهای مسکن، تثبیت نسبی قیمت‌ها و اطلاع‌رسانی شفاف را در دستور کار قرار دهند. در این شرایط، حفظ آرامش روانی جامعه، مکمل پایداری اقتصادی است.

خط سوم: سازمندیهای اقتصادی مردمی

نقطه قوت تاریخی ایران در شرایط بحرانی، مردم بوده‌اند. همان‌طور که در دوران دفاع مقدس، مردم با کمک‌های مردمی، ارسال اوراق و حضور داوطلبانه، پشتیبان جبهه بودند، امروز نیز اقتصاد مردمی و حمایت اصناف در کنار مدیریت دولت، مانع از بروز هرگونه کمبود در بازار شد.

به‌علاوه اینکه مانند آنچه در دوران دفاع مقدس تجربه شد، اقداماتی مانند انتشار اوراق جهاد اقتصادی، راه‌اندازی صندوق‌های مقاومت محلی، جلب سرمایه‌های خود در پروژه‌های تولیدی و ترویج مصرف کالای داخلی، می‌تواند مشارکت عمومی را تقویت و منابع داخلی را فعال سازد.

از سوی دیگر، پراکندگی تصمیم‌ها، نبود هماهنگی و سردرگمی نهاده‌ها، بزرگ‌ترین تهدید برای موفقیت اقتصادی در شرایط جنگی است. بنابراین در چنین شرایطی تشکیل یک ستاد مرکزی، مستقل از بروکراسی سنگین، با اختیارات ویژه برای تصمیم‌گیری سریع و هماهنگ اقتصادی از ضرورت‌های حفظ اقتصاد است. این ستاد می‌تواند با حضور نمایندگان دولت، نهاده‌های نظامی، بخش خصوصی و کارشناسان اقتصادی، ساختار مدیریت بحران اقتصادی را شکل دهد.

■ **جمع‌بندی: اقتصاد مقاوم، پشت جبهه نیست**

نتیجه این جنگ ۱۲ روزه نشان داد قدرت ملی ما، صرفا در قدرت دفاعی نظامی خلاصه نمی‌شود. تاب‌آوری اقتصادی، غلظانیت در تصمیم‌گیری، مشارکت عمومی و پایداری اجتماعی، همان چیزهایی است که سرتوشت این نبرد را تعیین کرد.

اگر دشمن از آسمان بمب و پهپاد می‌فرستاد، ما از زمین، غلظانیت اقتصادی، انسجام اجتماعی و اعتماد ملی را به‌میدان آوردیم.

در حقیقت درک این مهم تجربه و غنیمتی بود. اینکه؛ اقتصاد دیگر پشت جبهه نیست، میدان دوم است و اگر این میدان را بیازیم، میدان اول نیز دوام نخواهد آورد.

وداع با سربازان وطن

مراسم تشییع پیکر مطهر تعدادی از سرداران و فرماندهان، دانشمندان هسته‌ای و مردم غیرنظامی که در حمله تروریستی رژیم‌صهیونیستی به شهادت رسیدند، صبح دیروز ۷ تیرماه ۱۴۰۴ مصادف با دوم ماه محرم با حضور مسئولان لشکری و کشوری و اقشار مختلف مردم برگزار شد. حرکت این جمعیت عظیم از میدان انقلاب به‌سمت میدان آزادی آغاز شد و ملت قدردان و حماسه‌ساز ایران اسلامی، پیکر مطهر ۶۰ شهید اقتدار ملی و قهرمانان وطن را بدرقه کردند.

در نهایت پس از گذشت ۴ ساعت از آغاز مراسم تشییع، کاروان شهدا در میان جمع زیادی از مردمی که ساعت‌ها به‌انتظارشان نشسته بودند و جمعیتی که از ابتدای مسیر همراه بودند، به میدان آزادی تهران رسید.

بامداد جمعه ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ در پی حمله تروریستی رژیم‌صهیونیستی به ایران، جمعی از فرماندهان ارشد نظامی، دانشمندان و افراد غیرنظامی به‌شهادت رسیدند و به این ترتیب جنگ تحمیلی ۱۲روزه آغاز شد.

بامداد جمعه ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ در پی حمله تروریستی رژیم‌صهیونیستی به ایران، جمعی از فرماندهان ارشد نظامی، دانشمندان و افراد غیرنظامی به‌شهادت رسیدند و به این ترتیب جنگ تحمیلی ۱۲روزه آغاز شد.

مردم آمده بودند تا مسیر تاریخ‌ساز تهران را به جایی برای وعده صادق خود تبدیل کنند، حضوری که چندین پیام مهم را به جهانیان صادر کرد.

تشییع شهدای اقتدار ملی در حالی که تابوت‌های ۴ زن و ۴ کودک در میان بیش از ۵۰ تابوت دیده می‌شد، با حضور میلیونی مردم برگزار شد. پیکرهای

محمداقبر القلیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی برای بدرقه و تشییع قهرمانان ملی و مدافعان وطن در صحنه حاضر شد و در پیامی ضمن قدردانی از مردم برای حضور در مراسم تشییع شهدای اقتدار گفت: شما مردم، امروز نه‌فقط پیکرها را، که پرچم عزت ایران را بر دوش کشیدید و بار دیگر لبیک یا خمنه‌ای، لبیک یا حسین (ع) است را معنا کردید و نشان دادید که قدردان مدیریت هوشمندانه و شجاعانه رهبر الهی انقلاب حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای هستید. به‌گزارش ایسنا، در متن پیام محمداقبر القلیباف آمده است: «امروز، تاریخ بار دیگر در خیابان‌های این سرزمین ورق خورد. شما با قدم‌هایی که از دل غیرت و ایمان برداشتید، پیکر پاک فرزندان شهید این خاک را بر دوش کشیدید و نشان دادید که ایران، هنوز، وطن مردمان بزرگ است.

در برابر شکوه حضور شما در مراسم وداع با سرداران سرافراز سپاه اسلام – از شهید سعید ایزدی و شهید غلامرضا حمرایی تا شهیدان حاجی‌زاده، ربانی، شادمانی، شهریاری، رشید، کاظمی، باقری و سلامی – که جان خود را در برابر

هوشیار و دست به ماشه آماده‌ایم

وزیر کشور نیز با بیان اینکه امریکا و رژیم‌صهیونیستی نشان دادند که به هیچ عهدی پایبند نیستند، گفت: همه مسئولان و نیروهای مسلح کشور با چشمی باز، هوشیار و دست روی ماشه آماده هستند تا اگر احیاناً دشمن شیطنت مجدد یا نقض عهدی داشت، پاسخ محکمی بدهند.

اسکندر مومنی در حاشیه مراسم تشییع پیکر مطهر شهدای اقتدار در گفت‌وگو با ایرنا، باالشاره به پیام سوم رهبر معظم انقلاب مبنی بر اینکه ملت ایران هرگز تسلیم نمی‌شود، گفت: همان‌طور که همگان مشاهده کردند، مقام معظم رهبری فرمودند این پیروزی استقامت مربوط به ملت بزرگ ایران بود.

وی با بیان اینکه مردم همبستگی خودشان را نشان دادند و دنیا در شگفتی فرو رفت. البته هویت، تاریخ و فرهنگ ایران همواره این‌گونه بوده است، افزود: وقتی پای دفاع از میهن و وطن پیش می‌آید، همه تفاوت‌ها کنار می‌رود و همگان یکصدا و منسجم در دفاع از کشور، وطن و یکپارچگی ایران متحد می‌شوند.

وزیر کشور عنوان کرد: امروز هم این حماسه بزرگی که مردم خلق کردند، در میدان نشان داد که پای آرمان‌ها، وحدت ایران، یکپارچگی ایران و تمامیت‌ارضی ایران ایستاده‌اند. بدون تردید این حماسه امروز هم تاثیر خواهد داشت و دشمن متوجه می‌شود که با چه کشوری طرف است.

مومنی در پاسخ به این سوال که ایران چه پاسخ بازدارنده‌ای باید به رژیم‌صهیونیستی بدهد، اظهار کرد: طبیعی است که به هر حال با دشمن عهدشکنی طرف هستیم. رژیم‌صهیونیستی نشان داد که به عهدش پایبند نیست و همان‌طوری که مسئولان و شورای عالی امنیت ملی و همه تاکید کردند، با چشمی باز و هوشیار و دست روی ماشه همه آماده هستند تا اگر احیاناً دشمن شیطنت مجدد یا نقض عهدی داشت، پاسخ خیلی محکمی بدهند.

قدردان همبستگی ملت ایران با هر عقیده و سلیقه باشیم

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پستی در فضای مجازی باالشاره به «شکوه همبستگی ملی در تشییع شهدای اقتدار»، نوشت: قدردان همبستگی ملت ایران با هر عقیده و سلیقه باشیم.

سیدعباس صالحی در پستی در شبکه ایکس نوشت: تشییع شهدای اقتدار ایران در تهران، شکوه دیگر از همبستگی ایرانیان بود. وی که در این آیین حضور یافته بود، گفت: سلاح کارگشا و نقطه‌زن میدان و زبان قاطع و نافذ دیپلماتسی، این‌گونه حضورهای مردمی است.

وزیر فرهنگ افزود: اولاً قدردان همبستگی ملت ایران با هر عقیده و سلیقه باشیم و ثانیاً آن را با افول بحران فراموش نکنیم.

غلامعلی رشید فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا، سردار کاظمی رئیس سازمان اطلاعات سپاه، سردار علی شادمانی، سردار محمدسعید ایزدی، سردار داوود شیخیان فرمانده پدافند هوایی نیروی هوافضای سپاه پاسداران، محمدمهدی طهرانچی، فریدون عباسی، سیدامیر حسین فقهی، عبدالحمید مینوچهر، محمدرضا ذوالفقاری و مطلبی‌زاده از چهره‌های صاحب‌نامی بودند که در جنایت رژیم‌صهیونیستی به کشورمان به‌شهادت رسیدند.

مسیر تاریخ‌ساز تهران

■ **وحدت ملی فراتر از سلایق سیاسی پابرجاست**
سخت‌نگوی دولت باالشاره به حضور مردم در مراسم تشییع فرماندهان و دانشمندان شهید، تاکید کرد: وحدت ملی فراتر از گرایش‌ها و سلایق سیاسی، در دفاع از عزت و امنیت کشور پابرجاست. به‌گزارش ایسنا، فاطمه مهاجرانی در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی نوشت: «حضور پرشکوه مردم در مراسم تشییع شهدای وطن، باردیگر نشان داد که وحدت ملی فراتر از گرایش‌ها و سلایق سیاسی، در دفاع از عزت و امنیت کشور پابرجاست. به مردم شریف ایران درود می‌فرستیم.»

صهیونیست کودک‌کش بود. امروز دنیا دید که ایران، یکپارچه ایستاده؛ حتی آنان که شاید اختلاف‌نظرهایی با ما دارند، اما در دفاع از ایران و خون شهیدان، دوشادوش هم بودند.

بباید عهد ببندیم با شهدا که راهشان را ادامه دهیم، برای ساختن ایران قوی، مستقل، باعزت و در اوج اقتدار و عهد ببندیم که نگذاریم خون این عزیزان بر زمین بماند.» غلامحسین محسنی‌اژه‌ای، رئیس دستگاه قضا نیز با حضور در جمع مردم پرشور و انقلابی، گفت: مردم ما با حضور پرشور و شعورشان در مراسم باشکوه تشییع پیکر مطهر شهدای اقتدار، ثابت کردند که حسینی هستند و شهادت فرماندهان، دانشمندان، هموطنان و عزیزان‌شان، آنها را نه‌تنها از نیل به هدف مقدس‌شان باز نمی‌دارد، بلکه این وقایع برای آنها تسریع‌کننده دستیابی به آن هدف مقدس است.

پیوند عمیق آحاد ملت ایران و نظام ناگستنی است

وزیر جهاد کشاورزی نیز حضور آحاد مردم در مراسم تشییع پیکر شهدای حمله تروریستی رژیم‌صهیونیستی را بیانگر پیوند عمیق مردم ایران با ولایت و نظام اسلامی خواند و گفت: آنان که رفتند، به تکلیف خود عمل کردند و مسئولیت ما سنگین‌تر از قبل شد.

وی تصریح کرد: آنچه در راهیمیایی جلب توجه می‌کرد، حضور پرشور مردم بود، همان‌گونه که مردم در ۲ هفته گذشته پای کار بودند و با آگاهی، بصیریت، هوشیاری و هوشمندی با موضوعات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بسیار هوشمندانه برخورد کردند. نوری قزله‌جه گفت: ما در مقابل عظمت این ملت نجیب و شریف سر تعظیم فرود می‌آوریم. وزیر جهاد کشاورزی، باالشاره به حضور پرشور مردم در این مراسم، گفت: شاهد اقیانوسی از جمعیت مردم در این مراسم بودیم که نمی‌توان شمار آنان را تخمین زد.

ایران با واژه تسلیم بیگانه است

وزیر امور خارجه ایران پس از شرکت در مراسم تشییع پیکرهای شهدای اقتدار نوشت: ایران با واژه تسلیم بیگانه است و فریاد «هیاهات من الذله» حسینی در محرم امسال از هر سال رساتر است.

به‌گزارش ایسنا، سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پس از شرکت در مراسم تشییع شهدای اقتدار ایران نوشت: «شهیدان، اگرچه فقدان‌شان سخت و جانسوز است، اما یاد و راه‌شان در دل‌های بیدار زنده می‌ماند و نسل‌هایی رشید، آگاه و بالیامن، ادامه‌دهنده راه‌شان می‌شوند.»

وزیر خارجه ایران در ادامه مطلب خود در اینستاگرام نوشت: تانسیات و بناها، هرچند مهم و ارزشمند، با گذر زمان با شکوهی نو و استحکامی بیشتر بازمی‌گردند، حتی اگر سال‌ها زمان ببرد. وی با بیان اینکه «غور یک ملت اما از همه‌چیز گرانبهاتر است»، نوشت: امروز، ایرانیان در دل مقاومتی قهرمانانه در برابر ۲ رژیم مسلح به تسلیحات هسته‌ای، از عزت و سربلندی خویش پاسداری کردند و اکنون سرافرازتر، پرافتخارتر و استوارتر از همیشه به سوی آینده می‌نگرند.

وزیر خارجه ایران باالشاره به این موضوع که «در تاریخ چندهزارساله شکوهمند ایران، ۱۲ روز، چون نگینی بر تارک ایستادگی خواهد درخشید»، تصریح کرد: تاریخ خواهد نوشت که ایرانیان، خون دادند، خاک ندادند، جگر گوشه دادند، عزت ندادند؛ زیر باران بمب‌های چندهزار تنی ایستادند، تسلیم نشدند. عراقچی تاکید کرد: «ایران، وطن من و تن من، با واژه تسلیم بیگانه است.»

کارنامه درخشان اصناف در جنگ ۱۲روزه

عارف باالشاره به خیاثت‌های رژیم‌صهیونیستی و با بیان اینکه برنامه اقتصادی دوران جنگ را از ماه‌های ابتدایی دولت تهیه کرده بودیم، تصریح کرد: باید همیشه آمادگی داشته باشیم و سازکارهای این آمادگی در هر بخش تهیه شود. سید محمد اتابک، وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در این نشست باالشاره به اینکه انسجام، همدلی و همیاری مردم در جنگ ۱۲روزه شگفت‌انگیز بود، گفت: ستاد بحران در وزارت صمت در همان ساعت اولیه تجاوز تشکیل شد و اصناف جزو نخستین گروه‌هایی بودند که اعلام آمادگی کردند و پای کار بودند و بسیج، سازمان‌های مردمی و اصناف کمک شایان توجهی به کشور کردند و پس از گرفتن گزارش‌ها از استان‌ها در ستاد بحران، مسائل و کمبودهای استان‌ها جبران شد که اصناف در جنگ ۱۲روزه خوب درخشیدند.

قاسم نوده‌فراهانی، رئیس اتاق اصناف باالشاره به تشکیل قرارگاه شهید سلامی با همهت اتاق‌های اصناف و بسیج اصناف برای پایش بازار از نظر کمبود کالا و رفع مشکلات در ساعات اولیه تجاوز رژیم‌صهیونیستی به کشور گفت: درباره برخی کالاهای خوراکی موردنیاز مردم، گله‌هایی وجود داشت که پس از آن با کمک وزارت جهاد کشاورزی و صمت، هیچ‌گونه کمبود کالایی احساس نشد و بازاریاران و اصناف همانند دوران انقلاب اسلامی و دفاع مقدس پای نظام در این برهه زمانی ایستادند.